

یکی دیگر از جاهای دیدنی همدان که علاوه بر گنبد علویان به عنوان یکی از مکان های زیبا و تاریخی همدان شناخته می شود، برج قربان همدان است. برجی که در محله زند ها بین خیابان طالقانی و مدنی قرار داشته و با بنای زیبای خود، در گذشته، مجموعه بزرگی از مدرسه، کتابخانه، مسجد و خانقاه را شامل می شده است.

برج قربان همدان آرامگاه تعدادی از فرمانروایان سلجوقی بوده که در کنار خود مقبره شیخ السلام حسن بن عطار از بزرگان ادب را نیز جای داده اند. این برج که یکی از جاهای دیدنی همدان است، تنها بنای بازمانده مجموعه عظیم و کهن نام برده در بالا است. به گفته برخی این برج توسط شخصی به نام قربان در زمان حمله افغنه به عنوان سنگر گاه قرار داده شده و باعث دوری شورشیان از حوالی آنجا شده است.

تاریخچه

برج قربان همدان که یکی از قدیمی ترین و استوار ترین جاهای دیدنی همدان است از قرن هفتم و هشتم هجری به جای مانده است. این بنا با معماری ساده و بی عیب و نقصی که دارد، نقش مهمی در طول تاریخ ایران داشته است. هنگام مرمت این بنای تاریخی و دیدنی همدان، تعدادی مقبره کشف شد که متعلق به امیران سلجوقی بوده است.

در این بنا هیچ گونه کتیبه و دست نوشته ای وجود ندارد و تنها کتیبه ای که قدمت برج تاریخی قربان را روایت می کند بر روی سنگ قبری است که در فضای داخلی بنا قرار دارد. بر روی این سنگ قبر تاریخ ۱۰۰۹ یا ۱۰۹۰ هجری قمری حکاکی شده که بیانگر تعلق برج قربان همدان به دوران صفویه است. شایان ذکر است که برج تاریخی قربان در سال ۱۳۵۴ در فهرست آثار ملی به ثبت رسید.

معماری

برج قربان همدان، دارای نقشه ای دوازده ضلعی بوده و از سه طبقه سرداب، گنبد و بدنه ساخته شده است. طاق نماهای بیرونی که در این مقبره قرار گرفته عرضی ۲ متری و طولی بالغ بر ۶ متر را دارا می باشد که از نوع طاق نماهای جناغی می باشد. اما نکته ناراحت کننده، نبود کنده کاری و گچ کاری بر روی این طاق نما های سر به فلک کشیده است. البته نبود این مورد هیچ کاستی بر زیبایی این بنای تاریخی اضافه نمی کند. گنبد هرمی شکل برج نیز ارتفاعی بالغ بر ۸ متر دارد و در تمام قسمت های آن از آجر و ساروج استفاده شده است.

اما از بیرون نمای گنبد به صورت چند وجهی بوده که خود را در نیم دایره ای کروی شکل گنجانده است. نکته حائز اهمیت در باره گنبد های این بنا این است که قطر داخلی ساختمان ۴/۹۰ متر و قطر سازه بیرونی آن ۶/۲۰ متر است. ورودی که برج قربان همدان به خود اختصاص داده عمقی ۵۰ سانتی

متری و عرضی ۸۰ متری را دارا می باشد که با ارتفاعی دو متری در ضلع شرقی این بنا واقع شده است. این برج آجری با اینکه گچبری و کنده کاری بخصوصی را شامل نمی باشد اما از جلوه ویژه ای برخوردار است که چشم هر بیننده ای را به خود مجذوب می نماید.